

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 622/2013-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť I. L., L., zastúpeného advokátom JUDr. I. G., P., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 Co/29/2013-338 z 29. mája 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. augusta 2013 doručená faxom a 14. augusta 2013 v origináli sťažnosť I. L. (ďalej len „sťažovateľ“, v citáciách aj „navrhovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 17 Co/29/2013-338 z 29. mája 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 31. decembra 2007 Okresnému súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“), smerujúcou proti obchodnej spoločnosti M., s. r. o. (ďalej aj „žalovaná“), ako aj proti bratovi sťažovateľa domáhal ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. K podaniu žaloby podnietil sťažovateľa príspevok odvysielaný 12. novembra 2006 v Novinách TV... o tom, ako sa starší ľudia stávajú obeťami podvodníkov. Ako konkrétny príklad bol uvedený prípad sťažovateľa, ktorý mal podvodom získať byt od svojej tety. V predmetnom príspevku odzneli formulácie typu *„Dôverčivosť starších ľudí nahráva do kariet podvodníkom. Svedčí o tom aj prípad 89-ročnej pani z Bratislavy...“* alebo *„Tak to bolo zrejme aj v prípade pani P. Č., ktorá prišla o byt“*. Sťažovateľ zastáva názor, že tieto formulácie ho vykreslili ako podvodníka, a to iba na základe tvrdenia jeho brata a faktu, že bolo začaté trestné konanie vo veci zločinu podvodu, pričom v skutočnosti voči nemu vôbec nebolo vznesené obvinenie.

Sťažovateľ v žalobe navrhol, aby sa mu žalovaná na svoje náklady v hlavnej večernej spravodajskej relácii TV... ospravedlnila z dôvodu zásahu do jeho cti a dobrého mena *„pre nepravdivosť údajov týkajúcich sa mojej osoby odvysielaných v príspevku zo dňa 12. 11. 2006“*. Sťažovateľ zároveň navrhol, aby mu okresný súd priznal voči obom žalovaným náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1 300 000 Sk (voči jeho bratovi 300 000 Sk a voči obchodnej spoločnosti M., s. r. o., 1 000 000 Sk).

Sťažovateľ ďalej uvádza, že v konaní pred okresným súdom *„preukazoval, aký negatívny dopad mal zverejnený príspevok na môj pokojný spôsob života a mojej rodiny. Odvysielanie príspevku v hlavnej spravodajskej relácii TV... mi privodilo ujmu na zdraví, negatívne ovplyvnilo moje podnikanie ako majiteľa stavebnej spoločnosti poklesom obratu a zhoršili sa aj vzájomné vzťahy u nás v obci medzi príbuznými a aj známymi. V konaní som*

preukazoval, že príbuzní aj známi verili v pravdivosť skutočností uvádzaných v TV... vo vzťahu k mojej osobe a nijakým spôsobom nepochybovali, že sa hovorilo o mne.“

Okresný súd 19. októbra 2010 zastavil konanie voči bratovi sťažovateľa, keďže tento v dôsledku jeho úmrtia zobral návrh v časti smerujúcej voči nemu späť.

Okresný súd rozsudkom č. k. 5 C/50/2008-275 z 10. októbra 2012 rozhodol o žalobe sťažovateľa tak, že uložil žalovanej, aby sa mu v hlavnej večernej spravodajskej relácii TV... ospravedlnila z dôvodu, že uverejnila nepravdivé a pravdu skresľujúce údaje týkajúce sa jeho osoby. V časti týkajúcej sa požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy bola žaloba sťažovateľa zamietnutá, pričom dôvodom zamietnutia tejto časti žaloby bolo podľa okresného súdu to, že sťažovateľ nedostatočne preukázal, že došlo k zníženiu jeho dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere, a preto nebol daný dôvod na priznanie tohto nároku.

Proti označenému rozsudku okresného súdu, a to proti jeho zamietajúcej časti (t. j. pokiaľ ide o nepriznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch) podal sťažovateľ 30. novembra 2012 odvolanie, v ktorom namietal, že sa ako prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s tým, akým spôsobom by si predstavoval značné zníženie dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti, aby mohla byť priznaná náhrada nemajetkovej ujmy. V súvislosti s tým sťažovateľ poukazuje na to, že okresný súd *„uznal, že moje práva boli porušené závažným spôsobom jednak médiami so širokým rozsahom a jednak vo vysoko sledovanej relácii. Ved' som bol označený za podvodníka, osobu páchajúcu trestnú činnosť, čo citeľne ovplyvnilo môj ďalší spôsob života!“*

Krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny potvrdil, vysloviac názor, že *„je morálna satisfakcia definovaná v ospravedlnení a je pre mňa dostatočnou morálnou satisfakciou za utrpenú ujmu a nie je preto potrebná z hľadiska intenzity a trvania daného zásahu aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch“*.

Sťažovateľ je presvedčený, že krajský súd „ako jeden z ochrancov práva zlyhal v oblasti ochrany môjho subjektívneho práva vydaním rozhodnutia v konaní, ktoré vykazuje znaky svojvôle, ktoré nemá legitímny základ, u ktorého ide o nesúlad medzi právnymi predpismi a skutkovým stavom veci a ktoré porušili moje základné práva. Práve tieto okolnosti považujem za podstatu ingerencie ústavného súdu v danej právnej veci.“.

Namietané porušenie v petite sťažnosti označených práv odôvodňuje sťažovateľ takto:

«Mám za to, že v konaní boli porušené moje ústavné práva a najmä právo podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Súd svojím rozhodnutím neposkytol dostatočnú ochranu môjho práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Okresný súd Prievidza a následne i Krajský súd v Trenčíne zhodne konštatovali, že odvysielaním uvedenej relácie v hlavnej spravodajskej relácii televízie došlo k informovanosti širokého okruhu divákov. Súdny jednoznačne došli k záveru, že reportáž ako celok navodzuje dojem, že je to práve navrhovateľ, ktorý pripravil tetu o byt a že sa voči nej dopustil podvodu (napr. str. 11 ods. 1 rozsudku KS Trenčín).

Súdy tiež konštatovali, že k odvysielaniu relácie došlo až po dvoch mesiacoch od jej natočenia v čase keď som dar – byt dobrovoľne vrátil a v čase keď už bolo zrejmé, že k trestnému činu nedošlo. Nebolo voči mne vznesené žiadne obvinenie. Teta nakoniec byt previedla na môjho tretieho brata.

Okresný súd sa nevysporiadal z dôvodmi, prečo mi primerané finančné zadostučinenie nepriznal. Krajský súd sa vecou vysporiadal na str. 12 ods. 3 rozsudku takto... Pri rozhodovaní o prípadnom peňažnom plnení by malo byť súdom preukázané, že sú tu okolnosti dokladujúce, že v konkrétnom prípade nepostačuje zadostučinenie morálne a to predovšetkým z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých navrhovateľovi, vzhľadom k postaveniu navrhovateľa v rodine a spoločnosti. Ak vychádzame zo samotného odôvodnenia rozsudku, súd konštatoval, že v konkrétnom prípade došlo k intenzívnemu zásahu (veľká sledovanosť.) Zásah, dojem že som podvodník, trval od jeho vykonania v roku 2006 do výroku súdu v roku 2013. Rozsah nepriaznivých následkov – hrubý útok na česť – navodenie dojmu, že som podvodník – i samotný názov

relácie „Dôverčivosť starších ľudí nahráva do kariet podvodníkom“, je taký!). Moje postavenie v rodine a v bližšom okolí bolo zdokumentované výpoveďami svedkov. Moja rodina a priatelia mi verili, ale odvysielaní relácie začali mať o mne pochybnosti. Niektorí obchodní partneri začali byť obozretní a nedávali mi nové ponuky na spoluprácu. Celá dedina bola proti nám, bavili sa na náš úkor. Manželka i moja matka sa z hanby báli ísť na ulicu!

Zdá sa, že som splnil všetky podmienky na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch okrem jedného. Moje spoločenské postavenie, ako bežného podnikateľa nie ja také, aby mi náhrada bola priznaná. Ako viem, priznávajú sa miliónové náhrady politikom, sudcom, ale nie bežným občanom. Nezaváži, že v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva má byť verejne činná osoba menej chránená ako bežná.

Mám za to, že v mojom prípade sa jedná je jednoduchý prípad, keď mi všeobecné súdy neposkytli primeranú ochranu len preto, že nie som osoba verejne činná. Ved' ako si možno vyložiť, že veľká televízna spoločnosť odvysielala zaujímavú reláciu na môj úkor, za čo sa po tokoch len ospravedlní. Ja musím znášať náklady na celý proces i keď som úspešný.

Ako sa má brániť bežný človek proti útokom médií? Radšej sa nesúdiť, nech sa na vec zabudne, ináč bude platiť!»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa na ochranu osobnosti podľa čl. 19 odsek 1, na právo vlastníť majetok podľa článku 20 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky, na spravodlivý proces podľa článku 46 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivý proces podľa článku 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 29. 5. 2013 pod sp. zn. 17 Co/29/2013, bolo porušené.

2. Zrušuje sa rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 29. 5. 2013 pod sp. zn. 17 Co/29/2013 a vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania a právneho zastúpenia na účet advokáta JUDr. I. G. vo výške 331,13 EUR v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy má každý právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu...

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd pripomína, že nemá zásadne oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 20/03, IV. ÚS 43/04).

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ústavy (I. ÚS 13/01).

Predpokladom rešpektovania uvedených zásad je však aj dodržanie podmienok, že všeobecné súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s ústavnými princípmi, ktoré vyplývajú najmä z druhej hlavy siedmeho oddielu ústavy. Okrem toho z princípu nezávislosti súdov podľa čl. 144 ods. 1 ústavy vyplýva tiež zásada voľného hodnotenia dôkazov zakotvená aj v § 132 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Pokiaľ

všeobecné súdy rešpektujú uvedené ústavné garancie (teda najmä čl. 46 až čl. 50 ústavy), ústavný súd nie je oprávnený znovu „prehodnocovať“ hodnotenie dôkazov všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s ich hodnotením sám nestotožňoval. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Podstatou námietok sťažovateľa sú tvrdenia o nespravodlivosti sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým potvrdil rozhodnutie okresného súdu v rámci konania o ochranu osobnosti, a to na základe odvolaní podaných tak sťažovateľom, ako aj žalovanou. Prvostupňovým rozsudkom bola uložená povinnosť žalovanej uverejniť počas troch dní na svoje náklady vo svojej hlavnej spravodajskej večernej relácii sťažovateľovi ospravedlnenie v tom zmysle, že informácia odvysielaná 12. novembra 2006 v „Novinách TV...“ pod názvom „Dôverčivosť starších ľudí nahráva do kariet podvodníkom“ týkajúca sa jeho osoby je údajom nepravdivým a pravdu skresľujúcim, ktorý sa dotkol jeho cti a dobrého mena. Vo zvyšku, t. j. v časti požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy bola žaloba sťažovateľa zamietnutá.

Námietky sťažovateľa smerujú výlučne proti potvrdzujúcemu výroku krajského súdu vo vzťahu k zamietavému výroku súdu prvého stupňa, ktorý dospel k záveru, že pre sťažovateľa bude primeranou satisfakciou samotné uverejnenie ospravedlnenia v hlavnej spravodajskej relácii žalovanej počas troch po sebe nasledujúcich dní, a v nadväznosti na to jeho žalobu v časti nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy v sume 33 193,92 € zamietol.

Podľa sťažovateľa krajský súd v napadnutom potvrdzujúcom rozsudku vyslovil nesprávne a ústavne nekonformné závery v takej miere, že to malo za následok porušenie jeho ústavou a dohovorom garantovaných práv. Ústavný súd preto vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv rozsudkom krajského súdu predovšetkým skúmal, či napadnutý rozsudok nie je neodôvodnený alebo arbitrárny v takom rozsahu, že by to malo za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rozsudkom okresného súdu sa ústavný súd zaoberal iba v rozsahu, v ktorom sa s ním stotožnil krajský súd.

Krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu v celom rozsahu, teda aj v časti, ktorou bol potvrdený výrok prvostupňového rozsudku o zamietnutí žaloby v časti týkajúcej sa nároku na priznanie nemajetkovej ujmy ako vecne správny, stotožnil sa s jeho odôvodnením a k námietkam sťažovateľa k namietanému potvrdzujúcemu výroku v podstatnom zhrnul:

„Aj v tejto časti odvolací súd v celom rozsahu poukazuje na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvého stupňa, s ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje. Súd prvého stupňa sa dôsledne vo svojom odvolaní zaoberal jednotlivými svedeckými výpoveďami, ktoré boli vykonané pred súdom prvého stupňa, ako aj následkami odvysielanej relácie. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že dostatočnou satisfakciou pre navrhovateľa bude práve odvysielanie ospravedlnenia odporcom s tým, že možnosť priznania primeraného peňažného zadosťučinenia predpokladá, že sa morálne zadosťučinenie ako primárna forma zadosťučinenia ukazuje v tomto konkrétnom prípade ako nedostatočná, takže stráca svoju účinnosť a funkčnosť. Pri rozhodovaní o prípadnom peňažnom plnení by malo byť súdom preukázané, že sú to okolnosti dokladajúce, že v konkrétnom prípade nepostačuje zadosťučinenie morálne a to predovšetkým z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých navrhovateľovi, vzhľadom k postaveniu navrhovateľa v rodine a spoločnosti. Pri stanovení peňažnej satisfakcie zákon taxatívne určuje dve kritériá a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a tiež okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby došlo.

Súd prvého stupňa v prejednávanej veci vyhodnotil všetky vykonané dôkazy v ich jednotlivých súvislostiach, ako aj z hľadiska skutkového a v konečnom dôsledku správne dospel k záveru, že vzhľadom na osobu navrhovateľa a jeho osobný, súkromný, spoločenský a pracovný život ako aj povahu a obsah odvysielanej informácie je morálna satisfakcia definovaná vo výroku I rozsudku súdu prvého stupňa dostatočnou morálnou satisfakciou za utrpenú ujmu a nie je tu potrebná z hľadiska intenzity a trvania daného zásahu aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch zo strany odporcu voči navrhovateľovi. Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch je potrebné prihliadnuť aj k zadosťučineniu, ktoré sa postihnutej osobne dostáva, tiež aj obsah odôvodnenia rozsudku, v ktorom je konštatované, že došlo k porušeniu jej práva na ochranu osobnosti. Zároveň

odvolací súd zdôrazňuje, že pri strete práva na informácie a ich šírení s právom na ochranu osobnosti a súkromného života, teda základných práv stojacich na rovnakej úrovni je predovšetkým vecou súdov, aby s prihliadnutím k okolnostiam každého prípadu zvážili, či jednému právu nebola bezdôvodne daná prednosť pred právom druhým.

Preto z hľadiska intenzity tvrdeného porušenia základného práva na ochranu osobnosti a dobrej povesti a z hľadiska proporcionality je nutné konštatovať, že postup súdu prvého stupňa, ktorý zaviazal odporcu k zverejneniu ospravedlnenia, a zároveň vo zvyšnej časti, kde sa navrhovateľ domáhal náhrady nemajetkovej ujmy, ako nedôvodný zamietol, bol v celom rozsahu správny a odvolací súd sa s týmto rozsudkom v celom rozsahu stotožňuje.

Vo zvyšku, ako bolo vyššie uvedené, odvolací súd v nadväznosti na § 219 ods. 2 O. s. p. poukazuje na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvého stupňa.“

K námietkam sťažovateľa, ktoré sa vzťahujú na skutkové okolnosti a ich právne posúdenie, ústavný súd súhrnne uvádza, že sťažovateľ v podstate požaduje revíziu napadnutých rozsudkov, ktorými bola jeho žaloba o ochranu osobnosti v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy zamietnutá. Ústavný súd preskúmal ústavnoprávny rozmer námietok sťažovateľa a konštatuje, že krajský súd sa v potvrdzujúcom rozsudku logicky a zrozumiteľným spôsobom vysporiadal so všetkými podstatnými námietkami sťažovateľa, nastolenými skutkovými i právnymi otázkami a jeho postup pri odôvodňovaní napadnutého rozsudku nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny v tom zmysle, že by ním mohlo dôjsť k zásadnému popretiu účelu a významu zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

Ústavný súd sa osobitne zaoberal aj argumentáciou sťažovateľa, ktorej obsahom boli tvrdenia o tom, že jeho v sťažnosti označené práva boli porušené aj preto, že krajský súd a rovnako tak pred ním okresný súd sa nevysporiadali, resp. nedostatočne vysporiadali s dôvodmi, pre ktoré mu nepriznali náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by sa nezдалo postačujúce zadost'učinenie podľa odseku 1 (teda najmä morálna satisfakcia – ospravedlnenie, pozn.)

najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Krajský súd a zjavne rovnako tak pred ním aj okresný súd pri aplikácii týchto ustanovení vychádzali z takého ich výkladu, podľa ktorého na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sa vyžaduje od žalobcu v konaní o ochranu osobnosti, aby preukázal (uniesol dôkazné bremeno na svoje tvrdenie), že v dôsledku neoprávneného zásahu do jeho osobnosti nebolo postačujúce priznanie morálnej satisfakcie (ktorú sťažovateľovi priznal) najmä preto, že v značnej miere bola znížená jeho dôstojnosť ako osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti.

Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch patrí žalobcovi v konaní o ochranu osobnosti iba za zákonom ustanovených podmienok (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) a iba v zákonom ustanovenej výške (§ 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Pri rozhodovaní o tom, či bude priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch a v akej výške, je potrebné aplikovať § 13 ods. 2 a § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka v ich vzájomnej súvislosti. Posudzuje sa intenzita, trvanie a rozsah nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcovi vzhľadom na postavenie žalobcu v rodine a spoločnosti. V súdnej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) bolo opakovane vyslovené, že *„pokiaľ ide o vyjadrenie miery, akou bola zásahom znížená dôstojnosť alebo vážnosť osoby v spoločnosti, treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom, či inom prostredí fyzickej osoby. Túto mieru treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe poznania a vyhodnotenia tejto reakcie. Iba v prípade, ak sa dostatočne preukáže reakcia svedčiaca o znížení dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka, môže byť fyzickej osobe výnimočne subsidiárne priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch.“* (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 15/03. Zo súdnej praxe, 2003, č. 3, s. 68). Pri rozhodovaní o náhrade

nemajetkovej ujmy v peniazoch musí mať súd preukázané, že sú tu okolnosti, ktoré nasvedčujú tomu, že z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých fyzickej osobe vzhľadom na jej postavenie v rodine a spoločnosti v konkrétnom prípade nepostačuje zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd vo svojej rozhodovacej praxi poukázal aj na to, že závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje aj so zreteľom na ohlas zásahu, ako aj na dĺžku trvania ujmy (R 29/2001), ktoré musia byť takisto preukázané.

Ústavný súd stabilne judikuje tak, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011).

V spojitosti s tým upriamuje ústavný súd pozornosť na relevantnú časť odôvodnenia prvostupňového rozsudku, pokiaľ ide o zamietnutie žaloby sťažovateľa v časti týkajúcej sa požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, v ktorej okresný súd uviedol:

„Takáto náhrada prichádza do úvahy výnimočne za predpokladu, že sa preukáže reakcia svedčiaca o znížení dôstojnosti alebo vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti v značnej miere a nepostačuje morálna satisfakcia. V konaní podľa názoru súdu nebolo dostatočne preukázané, že by v prípade navrhovateľa bolo odôvodnené priznanie nemajetkovej ujmy. Navrhovateľ v konaní uvádzal, že v dôsledku odvysielanej reportáže mal zdravotné problémy, avšak bolo zistené, že pre tieto problémy sa nepotreboval liečiť. Taktiež nebolo žiadnym hodnoverným spôsobom preukázané, že by u navrhovateľa došlo k problémom v pracovnej oblasti práve v súvislosti s predmetnou reportážou. Naopak, z písomných vyjadrení niektorých spolupracovníkov navrhovateľa vyplynulo, že obsahom reportáže boli pohoršení a navrhovateľa považujú za čestného, slušného a poctivého človeka. Nebolo tiež dostatočne preukázané, že by v príčinnej súvislosti s odvysielaním reportáže došlo ku zhoršeniu vzťahov v rámci rodiny, resp. príbuzenstva navrhovateľa. Z výpovedí svedkov vyplynulo, že nedošlo ku žiadnej zmene vo vzťahoch s príbuznými – Ing. E. P., L. B., M. B., pretože ani pred odvysielaním príspevku medzi nimi a navrhovateľom prakticky žiadne vzťahy neboli a ku zmene nedošlo ani potom. Odvysielaná reportáž neovplyvnila postoj

V. L. voči navrhovateľovi, ich vzťahy sú naďalej dobré. Švagor M. B. síce uviedol, že pod vplyvom odvysielanej relácie nadobudol pochybnosti voči navrhovateľovi, ale v súčasnosti je jeho vzťah k navrhovateľovi dobrý. Navyše vo svojom písomnom vyjadrení uvádza, že rodinu navrhovateľa pozná ako slušnú rodinu a zverejnené informácie iba poškodzujú jej dobré meno. Manželka navrhovateľa uvádzala, že asi tri mesiace nemohla ísť do obchodu, nekomunikovala s okolím, bolo to však na základe jej subjektívneho pocitu a obáv, že sa jej ľudia budú pýtať, o čo ide. Žiadne konkrétne negatívne prejavy voči navrhovateľovi alebo svojej osobe však neuviedla. Vzťahy navrhovateľa s bratom J. L. a jeho rodinou boli narušené už niekoľko rokov pred odvysielaním reportáže, i keď je zrejmé, že v nasledujúcom období sa vzájomný negatívny postoj ešte prehĺbil. Nepochybne k tomu okrem odvysielania príspevku prispelo aj to, že J. L. podal voči navrhovateľovi trestné oznámenie a žalobu na súd. Pokiaľ ide o postoj ostatných ľudí voči navrhovateľovi, v konaní bolo zistené, že zverejnená reportáž narušila dôveru v navrhovateľa u Ing. V., ktorý je navrhovateľov známy, z jeho výpovede tiež vyplynulo, že v obci si ľudia o tomto príspevku rozprávali, čo uviedol i svedok V. L. Odvysielaná reportáž nemala ani výraznejší dôsledok v súvislosti so vzťahom syna navrhovateľa a jeho vtedajšou priateľkou. V konaní bolo zistené, že v súčasnosti sú manželmi a navrhovateľ má dobré vzťahy aj s rodinou synovej manželky.

Na základe takto zistených skutočností súd dospel k záveru, že v danom prípade je postačujúce poskytnutie morálnej satisfakcie navrhovateľovi zo strany odporcu vo forme ospravedlnenia tak, ako je uvedené vo výrokovej časti rozsudku. Nárok navrhovateľa na zaplatenie nemajetkovej ujmy súd nepovažoval z vyššieuvedených dôvodov za dôvodný a v tejto časti návrh zamietol.“

Z uvedeného je zrejmé, že spôsob výkladu § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka krajským súdom v spojení s odôvodnením rozsudku okresného súdu je súladný s doterajšou rozhodovacou praxou všeobecných súdov a nevybočuje z nej. Aj ústavný súd je toho názoru, že záver všeobecného súdu o tom, že v konkrétnom prípade nepostačuje na odstránenie následkov neoprávneného zásahu do osobnosti fyzickej osoby morálne zadost'učinenie, ale je namieste priznať jej i náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to z dôvodu, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť

v spoločnosti, musí vyplývať z vykonaného dokazovania, ktorého predmetom bude rozsah intenzity a trvania nepriaznivých následkov vzniknutých fyzickej osobe vzhľadom na jej postavenie v rodine a spoločnosti. Nepostačuje iba tvrdenie žalobcu o existencii nepriaznivých následkov vzniknutých na jeho osobnosti v príčinnej súvislosti s neoprávneným zásahom, a to ani v prípade, ak ich žalobca podrobne popíše z hľadiska ich intenzity a rozsahu. Iba takýto výklad § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka zodpovedá ich účelu a zmyslu. Nemožno pripustiť, aby všeobecné súdy rozhodovali (aj o tejto otázke) inak, ako na základe výsledkov vykonaného dokazovania.

Napadnutý rozsudok nie je podľa názoru ústavného súdu prejavom interpretačnej alebo aplikačnej svojvôle a sťažovateľom uvedená argumentácia v jeho sťažnosti nebola spôsobilá vyvolať pochybnosť o neudržateľnosti napadnutého rozhodnutia z ústavného hľadiska. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom (v tomto prípade Občianskeho zákonníka) by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Ústavný súd, ako už bolo uvedené, nemá pozíciu opravnej inštalcie voči rozhodnutiam všeobecných súdov a ani nenapráva ich skutkové alebo právne výstupy, ak sa zakladajú na konkrétnych faktoch a sú aj dostatočne odôvodnené. Tak to bolo aj v prípade sťažovateľa, a preto ústavný súd nepovažoval za nevyhnutné zasiahnuť do napadnutého rozsudku krajského súdu a akýmkoľvek spôsobom ovplyvniť jeho názor týkajúci sa potvrdenia rozsudku okresného súdu, pokiaľ ide o zmietnutie žaloby v časti nepriznania náhrady nemajetkovej ujmy.

Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, je toho názoru, že závery krajského súdu sú zlučiteľné s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

O zjavne neopodstatnenú sťažnosť v zmysle judikatúry ústavného súdu ide vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu), resp. jeho rozhodnutím, nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom alebo rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05).

S prihliadnutím na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na plný úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil žiadnu možnosť porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie, a preto sťažnosť vo vzťahu k namietanému porušeniu týchto práv odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K námietke porušenia základného práva na zachovanie osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena zaručeného čl. 19 ods. 1 ústavy a základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu ústavný súd s poukazom na svoju ustálenú judikatúru dopĺňa, že o prípadnom porušení sťažovateľom označených hmotných práv by bolo možné uvažovať len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 46 ods. 1 ústavy alebo v čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. v spojení s ich porušením (podobne I. ÚS 194/2010, I. ÚS 325/09). Medzi namietaným porušením základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy a rozhodnutím krajského súdu neexistuje relevantná súvislosť, preto bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti posúdiť ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

Košice 10. októbra 2013